

Андрэй Андрыеўскі

Нявыдуманая гісторыя з жыцця Серабронкса (Серабранкі)

Усё жыццё Мікалая Мікалаевіча было добра распісана на бліжэйшыя сямнаццаць гадоў, да самай пенсіі. Кожную раніцу ён прачынаўся а сёмай, на сняданак еў яечню з сасіскамі ці кашу і ехаў на працу. Дадому вяртаўся пасля шасці, вячэраў і да дваццаці дзвюх гадзін глядзеў тэлевізар. У выхадныя дні гэты парадак крыху змяняўся: замест працы Мікалай Мікалаевіч ішоў на рыбалку.

Да гэтага размеранага і ўладкаванага жыцця мужа прызвычалася і Вера. Яна даўно не кахала пастарэлага, патаўсцелага ды аблыселага мужа, а магчыма, не кахала ніколі. Затое ён не піў гарэлку, не крычаў і не раўнаваў, у адрозненне ад супругаў яе сябровак. Таму Вера лічыла, што такі мужык на дарозе не валяецца. Да ўсяго, сама яна была такая ж пастарэлая ды патаўсцелая.

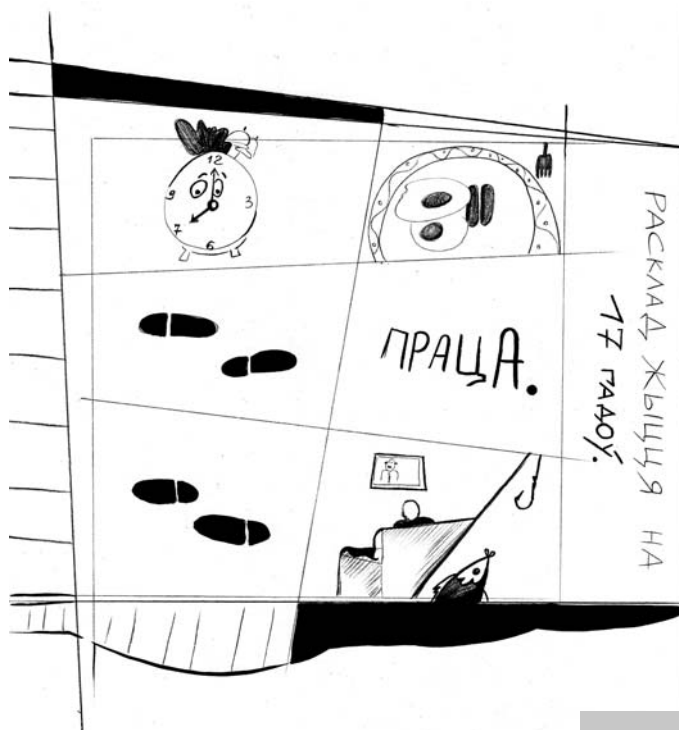
За дваццаць пражытых разам гадоў Мікалай Мікалаевіч ды Вера навучыліся добра разумецца і маўчалі. Словы ж выкарыстоўваліся, калі здаралася нешта незвычайнае, што парушала звычкі мужчыны. Апошнія некалькі месяцаў такім раздражняльнікам стаў іх сын Арсеній. Ён, як гаворыцца, «звязаўся не з той кампаніяй»: дадому вяртаўся пад раніцу нецвярозы ці нават пад кайфам. Некалькі разоў бацькі забіралі яго з міліцыі, а ў школе выслухоўвалі выхаваўчыя «лекцыі» ад класнага кіраўніка.

Самае ж горшае здарылася на мінулым тыдні. У школе падчас урока Арсеній падскочыў з месца, зарыкаў і пачаў бегаць ад дошкі да дзвярэй. Потым спыніўся на месцы, зароў, выхапіў з пад настаўніка крэсла і кінуў яго ў акно. Гук разбітага шкла стаў сігналам для астатніх вучняў, якія

дагэтуль сядзелі на месцы і не рухаліся, загіпнатызаваныя такім відовішчам. Дзяўчынкі з вігам павыбегалі з класа, а хлопцы скруцілі вар'ята. У школу прыехала міліцыя ды хуткая дапамога, якая адвезла Арсенія на экспертызу. У яго крыві былі знойдзены псіхаактыўныя рэчывы, а пад партай — каляровая квадратная паперчына з рэшткамі лізергінавай кіслаты.

Пяць дзён хлопча трымаў у стацыянары, а потым, схуднелага і бледнага, аддалі бацькам. Два разы ён хадзіў у міліцыю, трапіў на ўлік у псіханеўралагічны ды наркалагічны дыспансеры, на педсавеце яго паабяцалі выгнаць са школы за лямбоду правіну.

Мікалай Мікалаевіч вельмі цяжка перажываў гэтыя дні. Рэжым быў парушаны, ён стаў дрэнна спаць і мала есці, накрываў

на жонку і выпіў дзве шклянкі гарэлкі. А калі сустракаўся ў адным памяшканні з сынам, адразу чырванее, пачынае шумна дыхаць і сачыць за хлопцам сваімі маленькімі вачыма, як бык за тарэадорам. І, як бык, не размаўляе, спадзеючыся, што і так усё ўсім зразумела.

Вера ва ўсім вінаваціла Арсенія, бо з-за гэтай гісторыі яе жыццё пагоршылася. Замест таго, каб пасля працы прыйсці на сваю любімую кухню, яна сядзела каля сына і кантралявала, як ён вучыць сусветную гісторыю ды падлічвае лагарыфмы. У такія моманты яна хітала галавой і шаптала:

— Такі сорам на старасці гадоў, такі сорам.

У суботу раніцай Мікалай Мікалаевіч, як заўсёды, падняўся ў сем гадзін, прыйшоў на кухню і сеў чакаць, калі жонка дасць яму яечню, пах якой ён пачуў яшчэ ў ложку. З-за стала ён бачыў пусты пакой сына. Бровы яго павольна нацягнуліся на вочы, бо адсутнасць Арсенія магла азначаць, што хутка зноўку патэлефануюць з міліцыі ці школы. Нават смачная яечня са шкваркамі, якую паставіла перад ім жонка, ужо так не радавала.

— Вер, а Сенька дзе?

— На экскурсіі ад школы.

Мікалай Мікалаевіч узрадаваўся добрай навіне, узяў у рукі відэлец і пачаў метадычна запіхваць у сябе ежу.

* * *

— Ты, у зялёным! На экскурсію? Дык хадзі сюды, чаго стаў там як ёлупень? І сябра свайго чорнабровага сюды цягні. Ты, у панчохах, яшчэ раз пабачу, што паліш, бычок засуну ў вуха. Дрышч, не чапляйся да мелкага, а то адграбеш у мяне.

Высокі хлопец як мог згуртоўваў групу падлеткаў, каб усіх пералічыць. Гэтая ініцыятыва ад наркадыспансера ўжо цалкам вывела яго з сябе, і ён вырашыў не стрымлівацца ў выразах. «А калі хто паскардзіцца, дык нават добра будзе — больш не зацягнуць у такую кабалу», — апраўдваў ён сам сябе.

— Усе сабраліся? Сюды слухаць! Мяне завуць Кастрыч Нікола.

— Мож, Мікола?

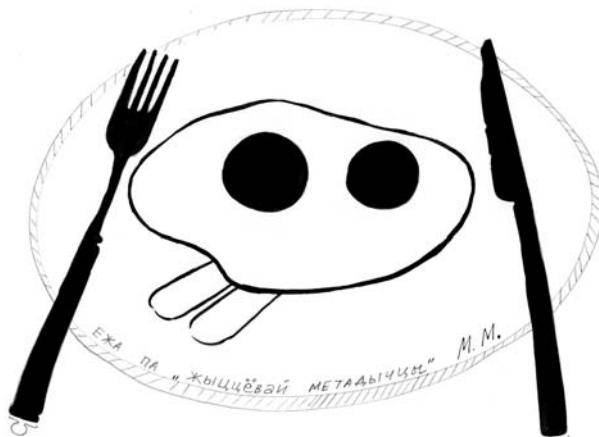
— Хто гэта сказаў? Белабрысы, я табе што, калгаснік нейкі? Калі сёння пры чужых назавеш мяне Міколам, дык я цябе так адлупцюю, што маці не пазнае. Маё імя Нікола, усе чулі? Падчас экскурсіі, калі будзе нешта незразумела, менавіта так да мяне і звяртайцеся.

— А што гэта за экскурсія, ды яшчэ тут, на Серабрэ?

— Вам нічога не казалі? Пужаць, відаць, не хацелі. Сёння мы выправімся ў падарожжа па квартэрах самых паважаных жыхароў нашага раёна. Вы пазнаёміцеся з наркаманамі, алкаголікамі ды зэкамі, якія нядаўна «адкінуліся з зоны».

— Навошта нам гэта?

— Як гэта навошта? Сваю будучыню пабачыце, ёлупні. Азірніцеся. Я ўпэўнены, шмат хто з вас ужо знаёмы адно з адным. Нехта, можа, і ў Навінках разам паспеў адпачыць? Не? Нічога, усё яшчэ будзе. Асабліва ў цябе, белабрысы. Цяпер слухайце, недарэкі. Ад мяне ні на крок

не адыходзіць да канца экскурсіі. На вас ўсё роўна, хай нават ножыкам пачыкаюць. Проста спягоняць з мяне. Памятайце, усе мы жывём у адным раёне і, калі каго не далічуса ў канцы, усё роўна знайду — і тады чакаюць вас пажыццёвыя мыліцы. А зараз усе за мной.

Самога Кастрыча ніколі ні на якія экскурсіі не вадзілі. Толькі выратавалі пасля перадозу, а потым тры месяцы трымалі ў лякарні. Цяпер ён валанцёр, якому часам тэлефануюць з прапановамі прыйсці ў школу расказаць сваю гісторыю вучням ці ў бальніцу — паразмаўляць з такімі ж выратаванымі, як і ён. Ніколе гэта не падабалася, да таго ж, і хлопцы на раёне празвалі за гэта «Прыстас» — ад прыстасаванца. Сам жа былы наркаман лічыў, што, нават калі і не хочацца такой працай займацца, за сваё выратаванае жыццё ён вінны адплаціць.

— Стоп, — група спынілася каля пяціпавярховай «хрушчоўкі». — Першы прыпынак — кватэра забойцы, алкаголіка ды зэка Пашы.

* * *

Кастрыч выцягнуў з заплечніка бутэльку «Летней росы» і пагрукаў у дзверы. Адтуль з’явілася валасатая рука, як змяя, схапіла сваю шклянную здабычу і знікла. Кастрыч азірнуўся на падначаленых.

— Папярэджваю: у кватэры нічога не чапаць. Глядзіце па баках і запамінайце. Так вы будзеце жыць гадоў праз дзесяць.

Аднапакаёвая кватэра нагадвала адрыву: голая сцены без шпалер, вёдры ды нейкія жалезкі па кутах, лямпачка на провадзе. У куце стаяла старая падраная раскладанка, а каля яе драўляны зэдлік — адзіная мэбля ў памяшканні. Гаспадар знерухомеў у куце і нагадваў гатычную сярэднявечную скульптуру.

— Знаёмцеся. Гэта Паша, і зараз ён раскажа, як дайшоў да жыцця такога. Давай, не саромейся, распавядай усё, як дамаўляліся.

Вусны Пашы задрожалі, ён некалькі разоў зрабіў глыбокі ўздых і з трэцяй спробы пачаў гаварыць голасам, падобным да рыпення старых веснічак.

— Што гаварыць. Прыйшоў з войска. Жаніўся. Працаваў будаўніком. А там мужыкі ж заўсёды выпіваюць. І я выпіваў разам. Жонка на мяне сварылася. Дык я і таго...

— Стоп, Паша. Падрабязней раскажвай. Я ж тут выхоўваю гэтых малакасосаў. Ты і пра дзетак, і пра турму. Не ўтойвай нічога, альбо застанешся сёння з хворай галавой.

— Коля, ну што там раскажвай? Было ў мяне трое дзетак. Адразу ўсе нарадзіліся. Усе дзяўчынкі. Вера, Надзея, Любоў... Прыгожыя былі. Яны як нарадзіліся, я піць кінуў. Ні кроплі ў рот тры гады. Потым жонка пайшла на працу пасля дэкрэту, бо мяне звольнілі. А я дочак у дзіцячы садок адвяду — і працу шукаю. Тэлефаную знаёмым, сябрам, былым калегам. І ніхто мяне браць не хоча. У кантору пайшоў. Зарэгістраваўся беспрацоўным. А што толку? Цэлы дзень так хадзіў. Пад вечар дочак забіраў і чакаў жонку. Яна мяне пачынала пілаваць. Страшэнна мне было ад яе слоў. Пагражала развесціся і дзяцей забраць. Дык я, каб не баяцца, пачаў перад яе прыходам выпіваць. Грам пяцьдзесят. Потым сто. Адным разам прачнуўся, галава балела. Я, каб лягчэй было, раніцай выпіў.

Паша апусціў вочы долу і замаўчаў.

— Ты не спыняйся. Да самага цікавага дайшоў. Раскажаш — і мы пойдзем, тады ўжо нап’ешся, чапаць цябе ніхто не будзе.

— Забухаў я... Дочак перастаў у садок адводзіць. Піў ад раніцы да вечара. Грошай не было, дык я цягаўся па сябрах разам з малымі. І згубіў. Дочак згубіў. Ім жа па чатыры гадкі было, дадому дарогу знайсці не маглі. Жонка праз знаёмых усю міліцыю на ногі

падняла. Цэлую ноч шукалі.
А я п'яны спаў...

— Далей.

— Коля, што ты мяне мучыш? Навошта гэтым дзецям мая гісторыя?

— Далей!

Паша глядзеў у пол і маўчаў, жуючы вусны. Нікола цярпліва чакаў. Іншым голасам, быццам з магілы, гаспадар кватэры скончыў аповед.

— Надзею знайшлі. Яна звалілася ў каналізацыйны люк. Веру і Любоў больш ніхто не бачыў. Ніколі. Я шэсць месяцаў за гэта адсядзеў. Жонка мяне кінула. Так і живу.

— Чулі, ёлупні? Вучыцеся! Паша сам згубіў веру і любоў, а надзею забіў. Не будзьце як Паша. Зараз яшчэ раз прайдзіцеся па кватэры, запамінайце, як сваё жытло ў будучым афармляць. Пяць хвілін даю, а потым чакаю на вуліцы.

Большасць дзяцей адразу выйшлі з кватэры. Арсеній, белабрысы хлопец, пайшоў на кухню. Не тое каб яму было цікава, толькі туды ж накіравалася адзіная сімпатычная ў іх групе дзяўчынка. Надзіва, гэтае памяшканне было цалкам чыстае, калі не лічыць іржавай пліты ды бруднага посуду ў ракавіне. На адзінай ва ўсёй кватэры абклеенай сцяне была прышпілена нейкая паперка. Дзяўчынка, якая разглядала яе, паклікала Сенью.

— Ідзі сюды, глянь толькі. На сцяне ліст, а пад ім сям'я.

Хлопец наблізіўся і прачытаў: «Паша, ты загубіў усё маё жыццё, забіў нашых дочак. Я з табой разводжуся. Калі ты выйдзеш на волю — не шукай мяне, бо я ўжо чалавек кончаны і проста заб'ю цябе. Бывай і будзь пракляты».

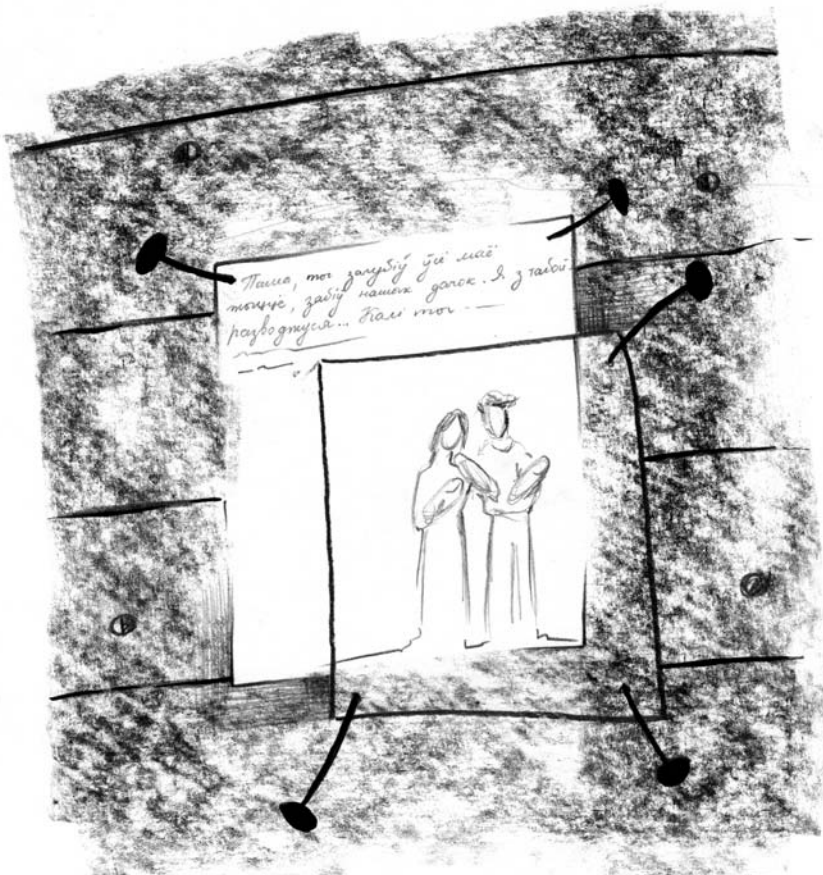
Пад лістом вісеў фотаздымак: шчаслівы муж, у якім з цяжкасцю пазнаваўся гаспадар кватэры, стаяў побач са сваёй жонкай. На руках яны трымалі трох немаўлят.

Дзяўчына пацягнула белабрысага за сабой:

— Хадзем адсюль. Нешта мне страшна.

* * *

Пакуль ішлі да ўсіх, Сенька пазнаёміўся з дзяўчынкай. Маша не піла, не паліла і не калася. А на экскурсію трапіла з бацькоўскай дапамогай, бо выхоўвалася ў так званай «неблагодзячыннай абстаноўцы». Бацькі яе сышліся па агульных густах: бацьку падабалася гарэлка, а маці — цёмнае піва. А таму жылі яны шчасліва, рэдка сварыліся і пілі разам.

— Дык што, яны ўсё жыццё п'юць? — здзівіўся Сенья.

— Ага, п'юць.

— А ты як?

— Што я? Маці нават падчас цяжарнасці піла. Доктары гаварылі, што дзіця народзіцца альбо мёртвым, альбо дурным. А нарадзілася я.

На вуліцы іх чакалі. Кастрыч нецярпліва паглядаў на гадзіннік.

— Дзе вы ходзіце? Хутчэй давайце. У нас усяго тры гадзіны засталася, а трэба ў столькіх месцах пабываць. Пасля экскурсіі хоць смакчыцеся па пад'ездах, а зараз не адставайце.

Падлеткі паспелі аб'яднацца ў групкі. Больш сталыя ціха перагаворваліся, як бы збегчы на піва, меншыя пазіралі на іх зайздросна і размаўлялі пра камп'ютарныя гульні ды футбол. Нешматлікія дзяўчынкі ціхенька шчабяталі і пырскалі смяшынкамі. Сенья ж трымаўся Машы.

— Бацькі працуюць дзе-небудзь?

— Канешне. Дзе б яны грошы бралі на «чарла»? Маці прыбіральшчыца ў дзіцячым садку, а бацька — санітар у трупярні, мёртвых абмывае.

— Цябе хаця б не б'юць?

— Бывае. У бацькі, калі ён добра падап'е, выхаваўчы інстынкт прачынаецца. Кліча мяне з дзённікам і пачынае гартаць старонкі. Усё роўна, першая чвэрць зараз ці чацвёртая. Шукае пяцёркі і што ніжэй, знаходзіць, выцягвае са штаноў рэмень і дзярэ. Аднойчы, уяві, не знайшоў. Другая чвэрць пачалася толькі, а першую я скончыла на выдатна. Дык ён яшчэ больш мяне адлупцаваў. Сказаў, на будучыню, каб запамніла і працягвала добра вучыцца.

— Жэсць нейкая. А настаўнікі што?

— Прыходзілі, потым падымалі мяне на класнай гадзіне, ганьбілі перад усімі. З-за гэтага і сюды трапіла, дзеля прафілактыкі. Каб не пайшла бацькоўскіх шляхах.

— Дурні...

— І я так лічу. Няўжо нехта мог падумаць, што пасля ўбачанага... Ведаеш, у дзяцінстве я часта бачыла адзін і той жа сон, быццам раніцай прачынаюся дарослай, знаходжу каханага, выходжу замуж і з'язджаю кудысьці за мяжу, да мора. Як мага далей ад бацькоў, школы, настаўнікаў і гэтага горада. На жаль, ува сне ажаніцца нельга. Ой, глядзі, там хлопчык без вачэй.

* * *

— Ого, гэта сапраўдны поспех, група. Усе глядзіце ў правы бок, на лаўку.

Кастрыч, як і Маша, заўважыў незвычайнага хлопчыка. Яго апушчаныя павекі былі нібы ўціснутыя ў сярэдзіну вока. У руках ён трымаў цёмныя акулеры.

— Вунь і бабулька яго ідзе. Так, не спыняемся. Бо калі яна пабачыць, як мы тут пялімся, дык кожнаму ўгоніць сваю клюку ў азадак.

— Нікола, а хто ён?

— Няшчасны хлопчык. Даўно не бачыў яго, дык і забыўся пра гэты выпадак. Хаця тры гады таму ўсе газеты пісалі, нават у «Зоне ха» быў сюжэт. Страшэнная гісторыя.

— Раскажыце нам.

— Гісторыя кароткая. Вырашыў гэты хлопец разам з двума сябрукамі адтапырыцца на вольнай хаце. Набылі дзве бутэлькі гарэлкі, а ў якасці дэсэрта — спайс. Выпілі яны і пачаставаліся «дэсэртамі». Пасля адзін з хлопцаў схпіў лыжку, паваліў сябра на зямлю і выкалупаў вочы.

— Навошта ён гэта зрабіў?

— Хто яго ведае. Мроілася нешта. Чуў толькі, быццам калі гэтага кáта з пад'езда выводзіла міліцыя, ён крычаў: «Наст у дзень сурка, наст у дзень сурка». Хрэн ведае, што ён меў на ўвазе.

* * *

— А гэта так званая Юта, — Кастрыч адчыніў дзверы ў нейкі падвал. — Месца, дзе збіраюцца бамжы, нарकोшы ды алкашня ўсялякая. Хадзем, паглядзім, хто тут сёння.

У цемры смярдзела вільгаццю, мачой ды спатнелымі цэламі. Нікола прабіраўся наперад з дапамогай ліхтарыка.

— Глядзіце, вунь там, у куце, з пейсамі, ляжыць Ёся-яўрэй.

— Сапраўдны яўрэй?

— Не, канешне. Ён у цырульню столькі гадоў не хадзіў, што валасы спляліся ў пейсы. А каля яго яшчэ адзін «яўрэй» спіць — Рыгор.

— А ён чаму яўрэй?

— Гавораць, некалі ён быў вельмі заможны чалавек і нікому нават капейкі не даваў. Таму і празвалі яўрэем. Тут сёння нейкі кагал.

— Юта ў гонар амерыканскага штата названа?

— Ага, гэтаксама як і мяне назвалі ў гонар Паганіні. Юта — мянушка мясцовай зоркі, легенды нават. Звалі яго Юры Трафімавіч Анціпенка, скарочана Юта. Былы міліцыянер, ён неяк звязаўся з расійскімі наркабаронамі і бадзяжыў у гэтым склепе герайн. Працавалі на яго мясцовыя беспрытульнікі. Любы нарकोша прыходзіў сюды, набываў дозу і адразу ўмазваўся. Колькі чалавек загінула ў гэтым месцы — невядома. І працягвалася б гэта далей, калі б не памёр ад перадозу сын палкоўніка міліцыі. Тады хутка прытон накрылі, Анціпенку застрэлілі. Мясцовыя ж дагэтуль сюды ходзяць і завуць месца Ютай. А вы гаворыце, «помнік нерукатворны». Чалавек нічога добрага ў жыцці не зрабіў, а памяць сярод людзей пакінуў. Фу, а ў той бок лепш не глядзець, там сральнік у іх. Хадзем адсюль.

* * *

Наступная кропка экскурсіі падлеткаў хавалася за магутнымі металічнымі дзвярыма. Сустрэў іх групу вусаты гігант больш за два метры ростам. Паглядзеў сурова на гасцей, працягнуў сваю мядзведжую лапу спачатку Кастрычу, а потым па чарзе кожнаму з дзяцей, упускаючы іх у кватэру. Гаспадар быў падобны да волата. Пад блакітнай кашуляй добра праглядаліся рэльефы мышц на яго целе, а твар быццам вылепілі скульптары сацрэалізму.

— Ёлупні, пазнаёмцеся з прусаком Віктарам.

— Я не прусак, — прамовіў волат з нечакана пісклявым голасам. — Праходзьце ў пакой.

Кватэра не паходзіла на месца жыхарства наркамана ці алкаголіка. Паркет на падлозе, вялікая скураная канапа ды крэслы, тэлевізар «на ўсю сцяну».

— Прусак ты. Вунь якія вусішчы выгадаваў.

— Не абражай мяне. Не для гэтага сюды прыйшоў. Выхоўваеш — дык выхоўвай. Мне не шкада. А абразы трываць не буду.

Віктар сеў у крэсла і пытална паглядзеў на Ніколу.

— Што маўчыш? Ты ж навучаны, ты і раскажвай.

Кастрыч толькі гэтага і чакаў.

— Я раскажу, толькі не спыняй мяне. Усе зайшлі? Паглядзіце на гэтага асілка, які, быццам кароль, сядзіць на сваім скураным троне. Сёння ён заможны бізнэсмен, мае некалькі гандлёвых

аб'ектаў на рынку, шмат людзей яго паважаюць. Я ж ведаю яго з самага дзяцінства. З тых часоў, калі гэты чалавек быў не «спадаром Віктарам Барысавічам», а «прусаком Віктарам».

— Хопіць. Што ты вярзеш? Хочаш, каб я цябе выкінуў адсюль з гэтымі шчанюкамі? Нармальна раскажвай.

— Добра, добра. Не шалей. Прусак, ёлупні мае, — гэта яго старая мянушка за вусы. У тых часы паважаны Віктар Барысавіч шмат ужываў спіртных напояў, якія рабілі яго, быццам супергероя, недатыкальным. У яго думках, канешне. Нап'ецца, паваліцца і спіць, дзе давядзецца. Добра, калі пад плотам ці ў канаве, а можа, нават на сметніцы. Ён бы і далей так жыў, і памёр бы гадоў у трыццаць, калі б не шчаслівы выпадак. У адзін цудоўны вечар Віця заснуў у гурбе снегу. Прачнуўся раніцай, а ўстаць не здолеў. Таму што ног у яго больш не засталася.

— Не вярзі лухту.

— Ой, ну добра. Заставаліся. Часова. «Хуткая» адвезла гэтага асілка ў шпіталь, дзе адмарожаныя ножкі яму адчыкалі. Пакажы ім.

Віктар моўчкі задраў калышыны штаноў. Замест чалавечай скуры там быў шэры матэрыял, падобны да пластыка.

— Бачыце, ёлупні, які шчаслівы выпадак? З тых часоў прусак кінуў бухаць, пайшоў вучыцца, распачаў бізнэс, раскруціўся. А калі б засталіся ў яго ногі, кім бы ён быў? Звычайным беспрацоўным алкаголікам.

— Хопіць, Кастрыч. Надакучыла. Гісторыю сваю раскажаў і валі адсюль.

— Усё, усё. Сыходжу. Запамятаваў толькі пра адну рэч. Дзеці, паглядзіце, якая прыгожая кварта. Тут усё ёсць. Дзіўна толькі, чаму ў нашага прусака Віктара жонкі няма ды дзяцей? Чуткі гавораць, што акрамя ног наш волат нешта яшчэ адмарозіў у тую шчаслівую ноч.

Безэмацыйны да гэтага твар Віктара ператварыўся ў зморшчаную разынку і пачарнеў. Павольна ён узняўся з крэсла і, як калос, ценем навіс над Кастрычам.

— Ты толькі не бяжы вельмі хутка, — Нікола быццам не заўважыў нічога. — Куды ісці, мы самі знойдем. І не злуйся. Дамаўляліся ж, што раскажу ўсё як было. Ёлупні, на выхад.

* * *

— Нікола.

— Га? Чаго табе, белабрысы?

— Адкуль вы ведаеце ўсе гэтыя гісторыі і гэтых людзей?

— Пражывеш, колькі я, таксама шмат чаго ведаць будзеш.

— Дык вы ж не нашмат старэйшы. Можа, гадоў на пяць толькі.

— Узрост не вызначаецца пражытымі гадамі, толькі колькасцю ўбачанага. Упэўнены, у кожным раёне горада такія гісторыі існуюць. Нешта накшталт гарадскіх легенд. Толькі гэта не легенды. Частка гэтых гісторый вельмі кароткая, іншыя, наадварот, вельмі доўгія, некаторыя пакуль не маюць фіналу.

— Як гэта?

— Памятаеш Пашу, якога мы бачылі сёння? Яго гісторыя скончаная. Далей будзе толькі алкаголь да самай смерці. Бязвокі хлопчык працягвае жыць і, магчыма, у будучыні яго чакае іншая, шчаслівая гісторыя. Прусак Віктар, як і Паша, такі ж асуджаны. Хай у яго і шмат грошай, наўрад ці далейшае жыццё будзе вартае новай гісторыі. А вунь, бачыш тых маладзёнаў?

На прыпынку ў чаканні аўтобуса стаялі два хлопцы і дзяўчына.

— Гэта Краса, Вікінг і Міша. Чаго смяешся?

— Дык Міша неяк не ўпісваецца.

— Міша — звычайнае імя, а тое мянушкі. Гісторыя гэтай троіцы толькі пачалася, і пакуль не-
вядома, як скончыцца.

— А што за гісторыя? — спытала Маша, якая таксама ішла побач і слухала Кастрыча.

— Вечная гісторыя трохкутніка. Міша са школы кахае Красу, Краса кахае Вікінга, а Вікінг...
Не, ён не Мішу кахае, а гераін. Тарчок ён.

— Чаму ты думаеш, што ў іх наогул ёсць нейкая гісторыя?

— Таму што ўжо бачыў такое. Яна хоча выратаваць свайго каханага, пакуль ён цягне яе
ў багну. А Міша марыць пра тое, каб Вікінг назаўсёды захлынуўся. Калі сустрэнемся праз год ці
два, спытай мяне, і я раскажу, чым усё скончылася.

* * *

— Трымайцеся, ёлупні. Прыйшлі да апошняга экспаната. Вы бачылі алкашоў, наркаманаў
ды зэкаў. Час і на дурняў паглядзець.

Падлеткі стаялі каля прыватнага сектара. Па-за хатамі была паляна, пасярод якой на вялікім
пні стаяў чорны ад вугальнай сажы мангал. Вакол пня кругамі скакаў дзіўны мужчына, апрану-
ты ў піжаму з Мікі Маўсамі.

— Гэта гарадскі вар'ят Пеценька. Родная цётка некалькі разоў намагалася адвезці яго
ў Навінкі. Толькі дактары адмаўляюцца яго трымаць. Кажуць, не пагражае бяспецы людзей.
Пеценька, хадзі сюды.

Мужчына рэзка спыніўся і пабег да Кастрыча. І хаця твар яго быў у шчацінні, а на галаве
трапляліся сівыя валасы, выглядаў ён як вялікае дзіця.

— Пеценька, скажы нам, што ты шукаеш?

— Шукаю жалуды, дзядзенька Ніколя. Знайду жалудок, пайду і дам свінцы. Яна будзе задаво-
леная, будзе рохкаць, а я буду рагатаць.

— Знайшоў сёння што-небудзь?

— Не. Я пад мангалам глядзеў, пад ганкам глядзеў, у лужыне глядзеў, у траве глядзеў. Няма
нідзе жалудоў. Мабыць, нехта забраў усе.

— А пад дубам глядзеў?

— Не, пад дубам жалуды не растуць.

— Пеценька, а глядзі, што ў мяне ёсць, — Кастрыч залез у кішэню і выцягнуў адтуль тры
жалуды.

— Ой, дзядзечка Ніколя, а дай мне, дай мне!

— Трымай.

Вар'ят выхапіў здабычу і пабег у бліжэйшую хату.

— Ведаеце што самае смешнае, ёлупні? Ён гэтыя жалуды кожны дзень шукае, ад світанка да
захаду. Нават зімой у завіруху бегае ў сваёй піжамцы і шукае жалуды.

— А навошта вы да дурня нас прывялі? Мы ж не такія.

— Яшчэ б. Ён лепшы за вас. Нікому не зробіць зла, не будзе падманваць ці здраджваць.

— Прапануеце ўсім стаць такімі ж і шукаць жалуды?

— На жаль, гэта немагчыма. А вашы дзеці яшчэ могуць. Бухайце, паліце ды каліцеся,
як бацькі Пеценькі, і чакаюць вас такія ж малыя дурні. Вучыць іх не трэба, з адзежы можна адну
піжамку раз на дзесяць год купляць. Усё, ёлупні. Наша экскурсія скончаная. Маю надзею, што
нікога з вас больш не пабачу.

* * *

Маша зайшла ў пярэдні пакой, распранулася і пачула крыкі. На кухні бацькі пілі і гулялі ў карты. Жанчына даводзіла мужу:

— Чэрвень кідай, чэрвень, не патрэбныя мне твае пікі.

Дзяўчынка спадзявалася застацца незаўважанай і на дыбачках праслізнуць да сябе. А калі да выратавання заставаўся адзін крок, пачула п'яны голас бацькі:

— Маша, а ну хадзі сюды і нясі дзённік. Праверым твае поспехі.

Дзяўчынка цяжка ўздыхнула і пайшла па ранец.

* * *

Нікола сядзеў на пні і глядзеў, як Пеценька вярнуўся з хлева і зноў шукаў жалуды. Шмат гадоў таму гэты самы пень быў вялікім дубам, пад якім нават узімку лапатай можна было выкапаць шмат жалудоў. Ён разам з братам збіраў іх, адносіў да свінні і смяяўся, калі тая задаволена рохкала.

Тры гады таму дуб спілавалі камунальныя службы. І Кастрыч дагэтуль лічыў, што здолеў бы выратаваць яго. А замест гэтага ляжаў у шпіталі пасля перадозы.

— Пеценька, брацік, глядзі, у мяне падарунак ёсць, — Нікола зноў палез у кішэню і выцягнуў адтуль яшчэ некалькі жалудоў.

* * *

У ложку Сеня доўга варочаўся і ніяк не мог заснуць. Бацька працягваў ігнараваць яго, а маці размаўляла пытаннямі і словазлучэннямі: «чым займаўся», «ежа на стале», «гасі святло».

Пражыты час падаваўся ірэальным. Разам з Кастрычам, Машай ды іншымі падлеткамі хлопец правёў толькі чатыры гадзіны, якія доўжыліся як цэлы год. Думка аб тым, што ён, Сеня, можа раптам апынуцца на месцы некага з гэтых кончаных людзей, не давала спакою.

Упершыню за шмат месяцаў ён адчуваў сябе жывым. У іншыя дні хлопец вяртаўся дадому, глядзеў як бацькі-зомбі выконваюць свае звычайныя жыццёвыя рухі і таксама паміраў. Здавалася, што выратаваць можа алкаголь ці наркатыкі. А атрымлівалася толькі горш.

У дзяцінстве, калі Арсенію было гадкоў пяць ці шэсць, ён з бацькамі летам адпачываў у Адэсе. Два тыдні яны разам шпацыравалі па гарачым жоўтым пяску, плавалі ў салёным моры і елі смачныя мясныя пірагі ў кафэ. Гэтыя ўспаміны дапамагалі не «паміраць» значна лепш, чым што іншае. На жаль, з кожным пражытым годам вяртацца ў той жнівень Сене было ўсё цяжэй.

Ілюстрацыі Аксаны Ючкавіч

Андрэй Андрыеўскі нарадзіўся 9 кастрычніка 1989 года ў Мінску.

«У кожнага з нас было сваё дзяцінства, са сваімі гісторыямі і легендамі. Некаторыя з іх мы ніколі не ўспомнім, а іншыя не здолеем забыць да канца жыцця. І будзем думаць, што ж з гэтых успамінаў было на-самрэч, а што мы выдумалі самі».

